


Onderwerp Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
ter informatie
Steller Manon Pruim

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 54 86 Bijlage(n) - Ons kenmerk 225060-2023
Datum 19-07-2023 Uw brief van Uw kenmerk 

Geachte lezer,

Met deze brief informeren wij u over het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hierna: Toekomstscenario). Aan de orde komen achtereenvolgens de aanleiding, het doel, de beoogde (en gewenste) verandering en afsluitend de wijze waarop we ons in de regio Groningen voorbereiden op de invoering van het Toekomstscenario.

Aanleiding en doel Toekomstscenario

Binnen de huidige veiligheidsketen voelen kinderen en gezinnen zich onvoldoende gehoord en gezien. De achterliggende problematiek, die dikwijls op verschillende leefgebieden ligt en in het gezinssysteem wortelt, is te weinig in beeld. Gezinnen waar een veelvoud van factoren aanleiding geeft tot zorgen over ontwikkeling of veiligheid moeten vaak op verschillende plekken hun verhaal vertellen. Er zijn vaak verschillende professionals betrokken, er is in veel gevallen niet één gezicht (professional) die bij de gezinnen kan blijven. Dit is wel nodig om voor de gehele duur van het traject een relatie op te bouwen, de problematiek in samenhang te beoordelen en integraal samen met het gezin aan een oplossing te werken. Hierdoor worden kansen gemist die kunnen bijdragen aan herstel.

In de huidige veiligheidsketen zijn taken en verantwoordelijkheden ondergebracht bij verschillende ministeries en lokale overheden. Ook het toezicht op de betrokken organisaties is bij verschillende organisaties belegd. Er zijn in de uitvoering organisaties betrokken (o.a. Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de gemeentelijke toegangsteams) met eigen taken en bevoegdheden, vastgelegd in eigen wet,- regelgeving, beleid en protocollen. Hierbij is sprake van een scheiding tussen gedwongen en vrijwillige betrokkenheid, tussen kinderen en volwassenen. Voor ieder afzonderlijk probleem lijkt een afzonderlijke oplossing te worden gezocht.

Het Toekomstscenario moet meer ruimte maken voor een nieuwe manier van werken van alle betrokken organisaties en professionals die moet leiden tot samenhangende hulp en ondersteuning voor het hele gezin. De nieuwe werkwijze is gericht op het uitnodigen en motiveren van het gezin om met (vaste) professionals samen te werken en duurzame resultaten te boeken. Het gaat om een manier van werken vanuit een lerende cultuur, die bij professionals de angst vermindert om fouten te maken en bij ouders en opvoeders het gevoel wegneemt dat over hen wordt beslist en die voor het gezin begrijpelijk is. Dit vraagt ook om een brede cultuurverandering.

Het Toekomstscenario moet leiden tot een eenvoudiger stelsel waarin het voor zowel het gezin als professionals duidelijk is wie welke taak en bevoegdheden heeft. Er is sprake van navolgbare procedures waarin de rechtsbescherming voor het gezin is geborgd. Daarbij is voor het gezin duidelijk wat zijn rechten zijn en wat de verantwoordelijkheden zijn van alle betrokken organisaties en professionals. Het Toekomstscenario ondersteunt deze cultuurverandering. Het Toekomstscenario moet daarmee leiden tot een wezenlijke verbetering van de positie van kinderen en gezinnen die te maken hebben met of zich bevinden in een onveilige situatie.

Wat houdt het Toekomstscenario in?

Het Toekomstscenario moet leiden tot samenhangende hulp en steun voor het hele gezin, maar ook voor huishoudens zonder kinderen. Het Lokale team werkt daarbij samen met het Regionaal Veiligheidsteam (zie toelichting in volgende alinea) op een wijze die gezinsgericht is, rechts beschermend en transparant en binnen een eenvoudig en lerend stelsel. Voor het gezin of huishouden betekent dit dat er gewerkt wordt met één, maximaal twee, vaste professionals. Het is de bedoeling dat hierin zo min mogelijk veranderingen optreden en dat de regie (op zorg, casus of veiligheid) niet wordt verschoven of doorgespeeld.

In het Toekomstscenario wordt voorgesteld om de verschillende rollen, expertise en bevoegdheden van Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen en Raad voor de Kinderbescherming te bundelen, samen te brengen in één wettelijke basis, en te beleggen bij één nog in te richten Regionaal Veiligheidsteam. Binnen dit Regionaal Veiligheidsteam wordt de benodigde expertise geborgd en beschikbaar gesteld. Het Regionaal Veiligheidsteam draagt zorg voor de overgang van vrijwillig naar gedwongen kader en geeft uitvoering aan de maatregelen van jeugdbescherming.

Het Regionaal Veiligheidsteam werkt samen met het Lokale team van de betreffende gemeente aan alle casuïstiek waar onveiligheid een rol speelt, zowel in vrijwillig als in gedwongen kader en van 0-100 jaar. Voorwaardelijk voor een goede implementatie van het Toekomstscenario is daarom dat Lokale teams en het Regionaal Veiligheidsteam goed op elkaar aansluiten om de samenwerking zo optimaal mogelijk in te richten.

Landelijke planning

Op dit moment wordt het programmaplan Toekomstscenario door een landelijke werkgroep uitgewerkt en afgestemd met ketenpartners. Hierbij zijn onder andere het Ministerie van VWS en J&V, VNG, Jeugdzorg Nederland en ervaringsdeskundigen. In een tiental regio's worden proeftuinen uitgevoerd, waarin onderdelen van het Toekomstscenario uitgewerkt worden en waarin met verschillende alternatieven wordt

Volgvel 2

geëxperimenteerd. De opbrengsten van deze proeftuinen worden verwerkt in het definitieve programmaplan Toekomstscenario. Dit plan wordt in augustus 2023 verwacht.

Aanvankelijk zou het Toekomstscenario worden geïmplementeerd op een termijn van 5 tot 10 jaren. Vanwege de omvang van de ontwikkeling en de knelpunten in de huidige jeugdbeschermings- en veiligheidsketen, is deze planning aangepast. Door de Minister van Rechtsbescherming is te kennen gegeven dat het proces zal worden verkort om naar spoediger implementatie toe te werken. In de meest recente (concept)versie van het Programmaplan Toekomstscenario wordt uitgegaan van wetgeving in 2025 en implementatie in 2026.

Tegelijk bestaat nog op onderdelen nog onduidelijkheid over het Toekomstscenario. Er wordt nader onderzoek gedaan en er worden voorstellen uitgewerkt. Zo onderzoekt en adviseert de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid in het najaar van 2023 over de borging van onafhankelijk onderzoek in de overgang van vrijwillig naar gedwongen kader. Dit advies zal bepalend zijn voor de rol en positie van de Raad voor de Kinderbescherming in de context van het Toekomstscenario. Daarnaast worden inrichtingskeuzes uitgewerkt die consequenties hebben voor (onder meer) het werkgebied van en de wettelijke basis voor het Toekomstscenario. Ook wordt het Programmaplan nader uitgewerkt samen met ketenpartners en zal deze nog definitief vastgesteld moeten worden. Gezien de omvang van de opgave, de vele uit te werken vraagstukken en de noodzakelijke aanpassingen van wet- en regelgeving lijkt implementatie in 2026 een optimistisch streven.

Beleidskader van het Toekomstscenario

Het Toekomstscenario beoogt dus een stelselwijziging en een cultuurverandering te weeg te brengen die ondersteunend is aan een effectieve uitvoering van de hulp aan kinderen en gezinnen waarbij de veiligheid in het geding is. Het Toekomstscenario heeft daarmee overlap met en invloed op al bestaande wet- en regelgeving en regionale en lokaal geformuleerde beleidsdoelstellingen. Deze zijn bijvoorbeeld geformuleerd in de Jeugdwet, de Hervormingsagenda jeugd en de Wmo. Daarnaast in regionale visiedocumenten zoals de Regionale aanpak Geweld Hoort Nergens Thuis, en de Regiovisie Jeugd.

Zowel het Toekomstscenario als de bovengenoemde beleidskaders staan ten dienste van kind, gezin, huishoudens zonder kinderen en de effectiviteit van de hulp. Het brede beleidskader omvat een aanpak die zowel gericht is op preventie, als op ingrijpen en ondersteunen voor de doelgroep 0 tot 100, in zowel het vrijwillig als het gedwongen kader.

Proces, planning en financiën

Zoals uit de tekst hierboven mag blijken, staan we aan de vooravond van een omvangrijke stelselwijziging die consequenties heeft voor meerdere beleidsterreinen. In afwachting van wetgeving en nadere kaders, moeten de gemeenten zich voorbereiden op het Toekomstscenario. Om hier handen en voeten aan te geven is in februari 2023, op regionaal niveau, een Kwartiermaker Toekomstscenario aangesteld. Zij heeft als opdracht eind 2023 een Programmaplan op te leveren waarin de acties en stappen staan omschreven die uitgevoerd moeten worden ter voorbereiding op de implementatie van het Toekomstscenario.

Volgvel 3

Financiering

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) en het rapport 'Ongekend onrecht' heeft het kabinet per 2022 structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de gemeentelijke dienstverlening. Hiertoe zijn in samenspraak met de ministeries van VWS, J&V, SZW en BZK en VNG 8 actielijnen opgesteld, waaronder een actielijn met betrekking tot de realisatie van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in alle gemeenten. Hiervoor is voor de jaren 2022 tot en met 2025 per jaar (op landelijke niveau) € 23 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn via de 35 centrumgemeenten vrouwenopvang beschikbaar gesteld. Voor onze regio gaat het voor 2022 tot en met 2025 om een bedrag van ongeveer € 2,6 miljoen. Uit deze middelen worden onder andere de inhuur van de Kwartiermaker en een deel van de acties die volgen uit het (nog op te leveren) Programmaplan bekostigd.

Wij verwachten u in het najaar te kunnen informeren over het Programmaplan Toekomstscenario.

Wij gaan er van uit u hiermee voldoende hebben geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van het Toekomstscenario.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.